

" האבטיח הזה ... "

כאשר לפני זמן מה הקראתי לכם את הקטע מ-"מינגרודים" (?) היכן שגוגול מספר על איזון ניקיפורוביץ', נזכרתי במספר גדול של יומנים, וכל מיני רשימות פרטיות ונתונים דומים, היכן שאי אלו אנשים מנציחים את חוויותיהם – ואימה מהרקינות אשר בכל מקום מאחורי ההומור של גוגול פוערת את הפה בפיהוק גדול - עצרה לרגע את פעימות ליבי.

אתה לועג לאיזה איוון מטומטם – צחק נא! אולם, לך, לעצמך, האם אף פעם לא יצא לך לכתוב איזו קלישה טיפשית? האם אף פעם לא קלקלתה דף נייר חדש עם איזו התרשמות מיותרת מאיזה מקרה שלא היה ראוי לתשומת לב שלך? כמה צילומים חובבניים מתגלגלים בין הדברים שלך, שמתארים אותך עומד באיזו תנוחה "מצחיקה" מאוד, ובכל זאת בא לך היום לבכות על הטיפשות הזזקת לשמים, בתמונה של חבר'ה המוציאים לשונם, או תמונות של שורות נערות שובבות "girls" אותן העמדתם כך בפני המצלמה. הבזקים כאלה ויומני כאלה – אלה הם ה"אבטיחים שלנו, שנאלכו ביום כזה או אחר."

גם בכל אחד מאיתנו נמצא איוון ניקיפורוביץ' כזה, שעושה מאמצים על אנושיים, ברצינות תהומית להנציח משהו שייתן איזו פרספקטיבה של נצחיות, של זכר תמידי למאורעות שחיים הקורים בימינו אנו. אך גם הלב נעזק לרגע קט ומיד אחרי כן המשיך הלב לבצע עבודתו למען החיים. כי – הסטיריקן גוגול לא רצה מות וסוף של כל המאמצים של בני אנוש להפוך לבני אל מוות את הרגעים המסוימים. הוא רק רצה להצביע על אחת מהטיפשויות שלנו ולהראות לנו אותה בדמותה האכזרית בראי עקום. פתרון חיובי בדון – אותו אנו חייבים למצוא בעצמנו וזה לא יהיה כל כך מסובך.

עלינו לזכור תמיד את המשפט: "האבטיח הזה נאכל ביום זה וזה...." בכל עת שאנו מתכוונים לכתוב דבר מה.

נחשוב על איוון ניקיפורוביץ', ששאף להנציח כל מיני רגעים על בי פיסות נייר ובה הנציח רק את הטיפשות הגדולה שלו.

בואו, נהיה יותר ביקורתיים, יותר מחושבים מאשר היה הוא ונרשום לנו רק את זה שלפי מיטב ידיעתנו ומצפוננו יחזיק מעמד בטווח של שנים ושיהיה ראוי לזיכרון בעתיד.

N. Fried

הוגו סאלוס : מאין באים הילדים? (אגדה)

אילו היו לנו ילדים, הילד השחום בן ה-6 לבטח היה לו שם וולפגנג, זה מובן מאליו, והילדונת הבלונדינית בת ה-4, שמה היה Riccarda כי השם הזה מצלצל כל כך יפה, אילו היו לנו ילדים, הייתי יושב בחדר ילדים חשוך שלהם, - הילד הזה קורה לו אורווה, מכיוון שבפינת חדרו הוא העמיד את הסוסנים שלו – ולא היו אלה הילדים שלי אילו לא רצו ממני לספר להם וסיפורים – ואני לא האבא שלהם לו לא הייתי מתחיל לספר להם. ואני יודע לבטח כי הילד פתאום מרים אלי את עיניו הגדולות והמבריקות והיה שואל אותי: "אבא תגידי : בעצם מעין מגיעים הילדים?"

כל אב היה בעצם אמור להיות מוכן לבוא שאלה כזו, כאשר בנו מגיע לגיל 6; כי באמת זהו הזמן בו מתחיל היצור הקטן להתעניין בדברים כה חשובים ולהרהר בהם. ואילו לא הייתי זה אני, ברגע כה מכריע, הייתי מתנהג בערך כך:

"כן, מאין באמת מגיעים הילדים? האם לא איתם בפרק את הציפורים על רגליהן הגבוהה, המתנשאות לגובה, החסידות? ומחוץ לעיר, שם רחוק, היכן שאפילו החשמלית לא מגיעה – שם ישנו אגם קטן ובתוך האגם הקטם שנים תינוקות קטנים והחסידות ..."

אבל אני מקווה כי בני יהיה הרבה יותר חכם והיה שואל אותי:

"כן, נכון, אבל מי שם את הילדים לתוך האגם הקטן?"

ואני יודע שברגע זה, תפתח דלת לחדר הילדים בשקט, בשקט ותיכנס האם על מנת לספר אגדות, כמו מדי כל ערב.

ואז זה לא הייתי יכול להיות אני, כי הסמקתי בגלל השקר שרציתי לספר לילדיי- חוקרי הטבע הקטנים, ולאחר זה הייתי מספר את האגדה לגמרי אחרת ואז זו כבר לא תהיה אגדה, זה היה משהו מאוד מודרני, הרבה יותר יפה מאשר הייתי יכול לכתוב כאן – והייתי מכליל בזה את כל האהבה שלי, התודה שלי, כל האהדה וסימפטיה שלי ו הילדים שלי – אילו היו לנו ילדים - היו מקשיבים והיו מביטים באימם עם עיניהם הגדולות והנבונות או שומרו הזיכרון, כאילו אף פעם קודם לא ראו אותה ואז היו אובהים אותה עוד הרבה יותר מאשר עד עתה. והאגדה שלי, שהיא בכלל לא אגדה, הייתה נשמעת בערך כך:

"כן, בעצם מאין מגיעים הילדים? מאין באתם אתם? ובכן, שם למעלה, בשמיים, שבדיוק בחרוץ בין הווילונות אתם רואים כוכב מנצנץ, שם בערבים יפים כאלו משחקים מלאכים קטנים וכאשר מזג האוויר במיוחד פה, הם מביטים מטה על הארץ,

ולחלונות של האנשים שהם הכי אוהבים. והם הסתכלו גם בדיוק לפני שבע שנים, תמיד גדול יותר, יפה יותר ומקודש יותר..."

"אז, ילדים, אתם רואים, כאשר מלאך קטן ויפה כזה מגיע אל האנשים למטה, בכדי לבשר להם על איזה וולפגנג, או Riccarda, כן ילדתי הקטנה, או איזו ריקרדה קטנה, כאן יקבלו במתנה ילד, אמנם הילד יינתן רק לאבא, כי האם, האם תקבל רק רמז, שאת הילד תמסור לאבא. נו, ואחרי כן, ליד הלב שלה זה מתחיל לנבט, אתם וודאי זוכרים שהראיתי לכם בשנה שעברה את השועית, איך הא התחילה לנבט באדמה לחה, האדמה נותן לה נזלים וכוח שתוכל להתפתח ולהניב פירות.

וכך גם גדל מתחת ללב האם, תינוק קטן, קן, האם מענייה לו כוח, דמה נותן לתינוק מזון ואהבתה הגדולה מחממת אותו, נספגת לתוכו, התקווה שיהיה זה ילד יפה מאוד, טוב עוזרת לו לגדול ולהיות יותר גדול. והיא הולכת ברחובות, דואגת לבית, הולכת כמו בעננים, מלאת אושר שתוכל להעניק לתינוק מיופיה, מנחותיה ומטוב לבה. וכך, לך רגשותיה ומחשבותיה מתרכזים רק לחיים הצומחים מתחת לליבה, כאילו היא בכלל לא על הארץ, היא תמיד חייבת לחשוב על החיים החדשים הנובטים, ולהם היא נותנת חלק מחייה. והתינו מרגיש את זה מתחת לליבה, סופק את כמות האהבה המחממת אותו, כמה יופי מועבר לו בדם אימו שינון ממנו והוא גדל, וגדל ונעשה גדול יותר ויותר.

אתם רואים ילדים, עתה חייבים המילים שלי להיות כאילו מלאי קודש. כך לנתם תחת ליבה של האם הזו, היא הזינה אתכם בדמה, טפחה וטיפלה בכם באהבתה, האגדה והנס שקורה כאן על כדור הארץ. זו אגדה כל כך יפה, שהמדענים הגדולים ביותר מרכינים ראשיהם, כאשר הם שומעים אותה שוב ושוב וגם המלכים בעלי שליטה הכי גדולים יורדים על ברכיהם בכדי להודות לאם על כל האהבה שהיא העניקה להם עוד מקודם שתחילו לנשום את אוויר כדור הארץ.

ולכן כעת אינכם מעיזים אפילו להסתכל על האם ואינכם גם חייבים להתבייש בדמעותיכם, ילדים יקרים, שזלגו מעיניכם בעת הקשבה לאגדה, שהיא אפילו לא אגדה, מכיוון שאלה הן דמעות תודה ואהבה. והאם ראויה לכל האהבה ותודה אלו, פי אלף.

כעת אני מבקש לסיים באוזניכם את האגדה הזו. בינתיים המלאכים הקטנים בשמיים משחקים להם מדי ערב וערב, עבר הירח מאות פעמים ולבסוף וסוף כל סוף, ערב אחד הביט מלאך קטן לחלוץ הקטן שלנו, הוא, שאז בא אליו למטה, והוא זימן את כל המלאכים הקטנים, ואלה כולם התיישבו סביב החלוץ והסתכלו לחדרון הקטן שלנו, ומיד שוב מעלה, לכוכב שהצמיח מחדש את החלק שהמלאך אז שבר ובדיוק באותו ערב נגמרה הצמיחה מחדש והכוכב האיר את גן השמימי בכחול נעים ובהיר. אז המלאכים שלבו ידיים והחלו לפזם שיר שקט, שיר כה יפה כה בשקט שאף אחד מבני האדם עלי אדמות לא היה מסוגל לחזור על השיר אחרים. אבל, זה אומר כי יכול להיוולד לנו ילד, שהאם העניקה לו כבר חלק ניכר ומספיק מחייה והוא עומד לצאת לאור העולם. וכאן בא במעוף לכדור הארץ שוב המלאך הקטן, הוא כבר לא צריך אור על מנת למצוא את דרכו, הוא נושף שלוש פעמים על שמשת החלוץ, האם מביטה במלאך הקטן, מרגישה כאילו הולכת למוט מרוב אושר, כי זה הזמן בו היא עומדת לקבל את תינוקה, הילד שלה. וכאן מתנתק התינוק מליבה, האם מאבדת הכרה, לא רואה יותר מלאך קטן. אחי זה היא מתעוררת מכאבה העמוק. והוא כבר שוכב לידה ומביט אליה בעיניו הגדולות והתוהות. אבל זה כבר לא המלאך, זהו תינוק שלה והאבא עומד לידה, התינוק הוא גם שלו והאם מחייכת באושר ומגישה לו את התינוק. וכאן באמת נשמעה שירת המלאכים בשמיים... אתם רואים ילדים יקרים, זו האגדה וכך באים ילדים לעולם."

ואני יודע, שבזמן שספרתי את האגדה הזו, היו הילדים נעשים שקטים יותר ויותר ומהורהרים, והאם הייתה עומדת לפנינו, רוצה לבכות כולה מלאת קדושה ואושר ולאחר מכן בשקט, בשקט לגמרי הייתה יוצאת מהחדר. הילדים לא היו אומרים אף מילה, בקושי רק נשמו – כל כך השפיע עליהם הטוהר האנושי – ואני הייתי קם מהרצפה, על כל זרוע ילד אחד ומכניס אותם למיטותיהם. והם באותו ערב אפילו לא בא להם לאכול דבר מה. גם אין בזה צורך באותו הערב, בו שמעו את האגדה על זה איך הם הגיעו לעולם!

והילד שלי הרי לא היה יכול להיות הילד שלי שייצגם באותו לילה ולא יחלום על מלאכים קטנים ועל השירה שלהם ועל גן השמימי. והילדה הקטנה לא הייתה יכולה להיות לי לבת, לו לא הייתה בוכה מתוך השינה. ובבוקר, אני יודע, היה וולפגנג קם כגבר צעיר, וכדבר ראשון היה מתפטר מסיפור החסידה ששקע בדמיונו, כי אני בטוח שמקודם הוא השאיר אותו בזיכרונו, מצויר בצבעים חיים.

והאם בעבר זה, עבור האגדה האנושית שלי, כל כך אנושית, היא באה בטענות – אותן הייתי בגבורה דוחה, כי לי יש מטען עמוס בקשר לחינוך ילדים במאה בעלת העין האחת שלנו, ואני מחשיב את האגדה שלי למרות הכול מאחר כי זו איננה אגדה, אלה הרבה יותר יפה וטובה מאשר כל האגדות של עולם כולו. כי האם לא הייתה מאמינה לי, ואז הייתי מראה כלפי שמיים, שבדיוק ברגע זה נפל ארצה בקשת גדולה ורחבה חלקיק כוכב, ואז הייתי לוחש לה דבר מה באוזן. ואז לבטח הייתה נרגעת לגמרי.

אילו .... כן, אילו היו לנו ילדים ....

מגרמנית תרגם K. Kotouc

### מחיו של עצם דומם.

כפי שידוע לכולנו, עצם דומם לא יכול אף פעם ובשום נסיבות להיות מהחיים. רק העצם הדומם החי כל הזמן במגע קרוב עם אנשים משתנה ובעצם הוא כבר כמעט חלק מחייהם, ואז אפשר לכוונת את הדבר כחיים. ודבר אחד מהעניינים האלה היא קללה או מילה גסה.

"אידיש מטומטם כמורך, ביב שופכי כמורך ...." אני עדיין זוכר בבהירות איך בהגעת הטרנספורט DQ המילים הראשונות של וולק (?) השפיעו עלי. הרגשתי כאילו פראג נשפה לרגע בפני, עם שדרותיה המוארות, שפת הנהר השהחריש, ונהר וולטאבה המכסיפה. ואז גיליתי דבר מה, שבעצם בכניי הגנאי יש בו משהו. ובדיוק כמו בתלבושות עממיות (לא קריא?), מנהגים ואמנות גם בהם משתקפת הסביבה בה נוצרו. יש כנויי גנאי וקללות מעודנות במקצת, והגסות ממותנת והייתי אומר – קצת פרה-היסטוריות. אין צורך להרחיק לכת בכדי לשמוע את הקללות ה'מנומסות'; הרי אנו שומעים אותן בכל צעד

ושעל: אידיש שכמותך, מפגר, פרימיטיבי! כפי שאפשר לראות, שאובות הקללות ממקורות מחקרי מדע מודרניים. לעומת זאת שמעתי כושי אחד שהקל על עצמו בצורה הבאה: הבלטי את עיניו, הרחיב נחיריו ומפיו חדר החרחר: Bovo, vin kaptu! (שזה אומר: שהשור ילול אותך!) זה לא במקרה שבחרתי את שתי הדוגמאות האלה. בואו ונסתכל על הקללות הנשמעות בטרזין (אין זו המצאתי, שמעתי את הכול במו אוזני). פרימיטיבי מ... (חרבן) מפגר קמול ומצומק! חזיר מטריאליסטי, אנוכי!

כאן אנו רואים שני סימנים: האחד סימן ציביליזציה, ושני ממש דומה לזה של הכושי. וההסבר הוא פשוט. טרזין היא עיר, בה הציביליזציה השטחית כל הזמן נדחקה על ידי יצר ההישרדות, האנוכיות, כוח הזרוע ועוד מניעים אחרים אשר העולם החיצוני כבר הצליח במידת מה או בחלקם הגדול להרחיק אותם. להכיר את העולם דרך הקללות, לשמוע את הקולי מקלל בשנג-האי או בסינגפור, או הדייגים בני-פאונדלנד, או בעל אחוזה בצ'יין, או גיישות ב'פן, דולי הפנינים במפרץ בנגאל - זה היה האידיאלי בשבילי.

וכך, פעם, אחרי שהכרתי את העולם, אזרחיו דרך הקללות שהם משתמשים בהן, הייתי חוזר הביתה באינה "פאסיפיק" ונקישות פרופלור האנייה שר לי את שיר ערש ומרדים אותי לתוך שינה. וכך, מרוצה מעצמי הייתי נרדם ובראשי עדיין נשמעת נקישת מדחף של ההקסמטר מאת הומוס: וישן הוא כל הליל בחלום מתוק כלוא ומרותק.

-nz.

### טרגדיה עליזה עם הפי-אנד (סיום)

הביאו אותנו לחדר מלא עשן סמיך של סיגריות. בצדו האחד עמד שולחן עבודה, בפניה שולחן קטן עם מכונת כתיבה. פרט למפת טרזין גדולה, מחולקת בקווים אדומים לכמה וכמה אזורים – לא היה בחדר הזה עוד משהו. ליד מפת העיר שעל הקיר עמד איש די מבוגר, לבוש רק חלקית במדים, וביחד עם עוזרו הראו בעזרת סרגל ארוך משהו על המפה. כאשר הכניסו אותנו, שניהם סובבו את ראשם בסקרנות. האיש היותר מבוגר, כנראה קצין, קיבל את ההודעה ובסיומה הפנה אלינו את מבטו בשאלה של סקרנות בעיניו וגם על שפתי.

ואנחנו התחלנו לזמר את השיר המוכר שלנו ובושקה הוסיף עוד משהו, על מנת שלא יגידו שאנו חוזרים כל פעם על אותו הדבר: "אדוני המפקד, אני מבית יתומים" ושלא לו מבט מלא ייאוש ואומללות שעל שפתי פרח לו חיוך קטנטן. אחרי זה המפקד זרק לנו מבט כזה שבנשמתי כבר חשבתי כי ניצחוני. אולם מד לאחר מכן באה המקלחת של מי קרח: "נו, אם אתם כבר הגעתם לכאן, אז אנחנו לא יכולים כך סתם לשחרר אתכם, החליט הג'נרל ונבא עלי: "איך קוראים לך?" "תראה אדון המפקד, עם תמסור אותנו עכשיו, אז נשלח לפולניה, התחלתי לבקש תוך שימוש בתיאטרליות מרביית, במייטב יכולתי. מבטו שזרק לעברי הקפיא אותי עד לשד עצמותי. אמנם אינני יודע בדיוק מה פירושו של 'הרגע הפסיכולוגי', אולם אני משער שבאותו רגע מסוים זה של שקט מתוח – הבנתי את משמעות הדברים. פתאום נשמע קול שהשפיע כמשחת פלא מרפאה לנפשי המעונה בכל כך הרבה מכות:

"פפיק, תוביל אותם חזרה לגטו, אבל בנדיטים שמותכם, אם אשמע עליכם עוד פעם, אז אכרות לכם את הראש!"

מוב אושר התעוררתי רק בחוץ. הג'נרל הביא אותנו עד להצטלבות הרחובות וכנראה על מנת עוד בפעם האחרונה לענות אותנו צרח: "אז, תתחפפו כבר לתוך הגטו, אבל מהר!"

ואנחנו, לאחר חצי שעה שביילנו מחוץ לגטו, מצאנו עצמנו שוב בפוזדורבית הספר. שם חיכה לנו ראלף, אישוני עיניו מורחבים מרוב זוועה. ממנו נודע לנו כי הפחד הגדול שלו היה בגלל שסבר שעל ידי עיניים ומכות וחקירות (מדרגה 3 לפי מושגיו של קוטואוץ) יכריחו אותנו לגלות את השותף השלישי שלנו. סיפרנו לו את הכול במהירות וסוף כל סוף הגיע הרגע ההיסטורי הנודע, והגורלי והחשוב שכנכנסנו שוב לחדר מס' 1 האהוב שלנו.

הייתה כאן בדיוק הרצאה וכמה פרצופים הסתובבו לעברנו, שלושת היחודיים הנראים חשודים מאוד. התיישבנו בפנית החדר וחשבנו לעצמנו: "אילו רק היו יודעים!"

לאחר זמן קצר מאוד נודע לבושקה כי הסיפור הזה יסופר. הוא בא אלי בסודי סודות, כמו בתחילת ההרפתקה שלנו, ולחש לאוזני: "אתה חייב לכתוב כי הובילו אותנו לויקטוריה, ושם בורגר חילק לנו סטירות לחי במרץ רב; אחרת זה לא יהיה זה!"

E. Pollak.

## אימרת השבוע.

"אני אבחר התמחות בהשכלה כללית."

J.Bruml.

## "פחמיאדה"

1. קור, קור, קור נורא,

קור נורא בחדר,

שיעול ונוזל מענה את כולנו,

כל אחד כעת מפחד מזה.

2. הידיים של כולנו קפאו מכפור

הרגליים מקפצות מקור,

נעלם, הו, נעלם כל פחם להסקה,

הבנים מתכננים מבצע "שלוויז" (סחיבה).

3. הגיבורים ממתכננים

עם שקים מתרוצצים,

ראו נא איך הסוס Polda מופיע

בתלבושת אבירים עתיקה.

5. אבא של ה"שלוויז" שלנו האמיץ

הנקניק בושקה המנוסה,

לא כתמיד ל"שלוויז" הוא ממהר,

תחושה המנבאה רעות יש לו.

4. רוח שורקת, ת הפנס מדנדנד,

ערימה משחירה של אבנים

בעננים הירח מתנדנד

הרמס נותן ת הסימן.

6. יירקה ברומל – שלומיאל של כל הדורות -

מפשל להם כל מבצע.

הו, איזו איימה! משורות הגיבורים

נאצק מעד על המדרכה.

7. הגיבור הראשי Jan Volk הידוע

מהרבה מעכות

כי מפניו רועדות כל הגבירות

גם עם שכבותיהן התחתונות.

8. יאן יישמור ליד הפתח,

אולם למרתף רגלו לא תדרוך,

כפי שראו עיניו היקרות

ב-Zlin הפוליאסטר

9. וכאן נכנס מלך הסנדלרים הנודע,

מלך צבא **texli** ומסמרים,

והרי שזה הוא עצמו היה, נעמד כאן יציב

וידיו תלויות לצדי מותניו.

10. דעו לכם גברים, דעו הגיבורים :

יש לי רעיון **primissima**,

ואם זה בכלל יצליח

אז לנו כבר קר לא יהיה.

11. דעו לכם גיבורים, דעו הגברים,

דעו כי אנו נילחם !

ואם הקרב ייפול על עור

רגש, אינו חייב את גופו לקבור.

12. וגבורים נודעים, שיחקו בפור

ונפל הגורל, נחת כסטירת לחי !

בסקרנותם עמדו הנמהרים

נפל הגורל, והוא נפל על נאצק.

13. נפל על נאצק, דווקא עליו נפל הפור

מזדעזע (?) כאילו ראה רוח רפאים (?)...!

פתח זוג עיניים, יישר את האף

והכריז בקול רעם : "אני אלך !"

14. והגיבורים הנכבדים המשיכו להטיל פור,

(הייתה כאן מהומה עקב זה).

כל אחד התוודא על חטאיו,

ועל מי כל זה התגלגל ? Brum! !

15. "אני אלך, חברי", אלך בשמחה,

אולם - בתנאי אחד :

אמנם שמי יירקה המסריח,

יש בי פגם גדול אחד.

16. המעיל שלי נקי הוא,

ובלי רבב, עד עתה

לך, המפלצת האדומה, יש אחד ישן יותר

השאל לי אותו, אין מאחורי זה תרמית.

17. "זה היה מוצלח, ביב שופכין שכמוך,

מי אתה חושב שישאל לך את מעילו !

תנשק לי ....., הרי אנו בחודש ינואר עתה,

ורוח מקפיאה שורקת."

18. "את מעילי אשאל לך,

הוא יחמם אותך יותר!"

"ומה אם יתפסו אותך, לך עם הזיבולים,

הרי שמעילי נושא עליו את שמי.

19. הם יימצאו את השם אן וולק, זה בטוח,

ויישאלו, מי זה,

ואתה כמובן תענה להם במקום :

יאן וולק הוא זה, שמבצע את ה"שלייז" !"

20. ומהשורה יוצא equs (סוס) מוצק,

מכנים אותו גם 'סוס פיקח',

מופיע כתופעת הטיפשות בהתגלמותה,

אם כי הוא עצמו חושב כי הוא, הוא האדון.

21. אל תהיו חזירים, תפסיקו לריב,

האמינו לי, אם אני אומר

תפסיקו לקשקש, ראיון נפלא יש לי :

אל תהיו מסוכסכים (בצ'כית זה מתחרז עם החזירים)

ותבואו כבר הביתה.

22. אדונים נכבדים, הרי אתם פחדנים

23. אבל, לאן הוא נפל ? קשה לומר,

"לתוך בית השימוש", אמר פידלי בעצמו,

אמנם האחרים – ומספרם רב יותר,

שהמרתף .....

(השיר מסתיים כאן - בלתי גמור וכן בלי חתימת המשורר)

## מתלמד - קדוש מעונה

על פי נסיוני העשיר באתי למסקנה כי אין צעיר מסכן יותר גדול מאשר מתלמד. הוא חייב לצחצח נעליים למנהל העבודה, להיות השליח שלו, לרחוץ כלים ועבודו דומות. אולם, זה לא הסוף של תפקידי המתלמד-השרת. הוא חייב להטיק את התנור, לטאטא, ולהביא פחמים. מהסיבה הזו כל אחד יכול להטיק מסקנה עד כמה המתלמד חייב להיות מתמיד בתפקידו, כמה גבוה יש בצעיר כזה, ששואף ללמוד את מקצועו באמת. גם אני שייך לקטגוריה של הסכנים האלה. אני, יירקה פידלו (Jirka Pidlo), כעת הקדוש המעונה בענף השענות. היום אני מאוד רוצה לתאר לכם בכנות, כמה מהקשיים ובעיות כמו מצבי הבלתי נעים. כעבודה ראשונה שלי, שמנהל העבודה שלי הרשה לי לבצע, היה לפרק, לנקות ולהוסיף כמטר אחד שרשרת לשעון מסוטלת ישן, שהיה בשימושם של אנשי מערות בתקופה הפרה-היסטורית. והשעון הזה נשמר ובצורה איזו שהיא הופיע בית המלאכה שלנו. רק העבודה עם השרשרת לקחה לי בערך שבוע ימי עבודה. להשיג תחיתק חוט ברזל ולעשות ממנו את חוליות השרשרת – אן זה דבר של מה בכך, במיוחד עבורי. כאשר סיימת את מלאכת השרשרת והחלקים המצוחצחים המתינו להרכבתם, מנהל העבודה שלי קבע כי חסרים שני גלגלים ראשיים. כמובן שסערת רוחו וכעסו הומטרו על ראשי, אלא על מי? הקלילות זיגוגו באוויר כמו ברקים, עם הוכחות מוצקות. "אידיות, למה אתה שם שמתס על שולחן עבודה עליו ישנו שענות בפירוק. עכשיו זרוק הכול לאשפה ולא רוצה לראותך בעיניים שלי!" כאשר הוא גמר לצרוח ואני כבר על סף התמוטטות עצבים, נכנסה לחנות האחיינית של המנהל ועם קול צלול כפעמונים הכריזה: "דודליה, את הגלגלים אבדו לי!" תן לי עוד כאלה!" והמנהל הכללי פתאום החוויר והודה שבטעות נתן לה את גלגלים של השעון שלי. הכללון ששפך על ראשי נשטף ומנהל המחלקה שלי הרכין ראשו לאוני ולחש, שאף אחד לא יישמע: "המנהל הכללי הוא אידיוט, נכון שכן?" המקרה הלא נעים השני קרה בזמן פירוק שעון מעורר של אימה. בדיק הורדתי את מחוג השניות כשהצבת נשמטה מידי והמחוג נפל ארצה. חיפשתי אותו זמן מה. פתאום שואל ותי מנהל גרמני אחד, שהפרעתי לו: "מה אתה מחפש?" ה... ה... ה... יד נפלה לי! "מה?" שאל והביט עלי בחוסר הבנה. אוי, מה אמרתי, הייתי אמור לומר "המחוג!" ולכן מהר תיקנתי את עצמי: "ידידת אחת נפלה לי!" ופתאום ראיתי אותו ואספתיו. "הנה היא!" והראיתי לו. וכאשר התברר לו סוף סוף התחיל לצחוק. ואמר: "הרי שהמחוג נפל לך! ולא יד או ידידת!" כל כך הרבה מקרים כאלו או דומיהם קרו לי שאילו רציתי לתאר את כולם, היו ממלאים את כל התוכן של חוברת ה-52 של עיתוננו. לכן אני מסיים ומצדיע למתלמד בשננות המתמיד, לירקה פידלו, 3 פעמים "כיפק"!

ה ר ה ו ר : באם ה-X הוא חיובי או שלילי, או האם אדון הפרופסור XY צודק או לאו.

נונו, אג מקווה כי הכותרת לא מזכירה לכם איזו מישוואה מתמאטית. אמנם, כן מזכירה? אין דבר, בעצם אתם צודקים. אך עכשיו לעצם העניין. היום לפני הצוהריים היה שיעור מסמתיק בכיתה של הקווינסה, במקום ב-5 אצלנו. מאחר וביהיים' בין השעור לבין כניסתם של אי אלו נערים היה איזה רעש, התרגו פרופסור XY וצעק בקול מפחיד: "אני מבקש כי כאן יהיה שקט! אם יכול להיות שקט ב-5, אז יכול להיות שקט גם אצלכם! היה צריך להיות כאן שמודלה (Smudla) שייתן לכל אחד מכם סטירת לחי מצלצלת!" מבלי לקחת בחשבון שפרופסור XY מרמז ברוח לא סימפוטית וללא הפסקה וללא הצדקה הערות נגד ה'היים' שלנו, הרי שהתבטאות זו שלו, היא גם מבחינה עניינית לא במקום. הנערים מקורסה ומקווינסה יכולים להעיד, כי ב-5 קורה שקיים גם שם רעש, וכאן אדון הפרופסור XY מעיר להם בצורה אחרת: "נערים, הרי שאם כבר בוגרים מספיק, על מנת לשמור על השקט." כפי שכבר אמרנו, יש הרבה התבטאויות כאלו של אנטיפתיה מפי הפרופסור XY – לכן, למרות שאנו מודעים לזה שברוב המקרים הצדק עמנו, אנו מרגישים פגועים בצורה בלתי נעימה.

המנהל העצמי.

## שבח וביקורת

רק לשם עניין, היינו רוצים להסב תשומת לבכם לתכנית יומים של כמה נערים ב'היים'. כל זה נוגע ראשית ל:

1. Kominik
2. Poper 1997
3. Volk וולק
4. Boskowitz בוסקוביץ
5. Loewy לוי
6. Kuerschner קירשנר

כל אלה הנזכרים לעיל מרביצים ורבים ביניהם כל היום, במקום להתמסר לעבודה יעילה. אנו מבקשים מאדון הפרופסור שלמען הנערים האחרים, המבקשים שקט וההפצים ללמוד, שיגביל משמעותית את הניל בחופש המוגזם שלהם.

9. ס. אנו חושבים כי באופן תיאורטי המבחינים הם מיותרים לגמרי, כי את זה אומר לכם המהנדס בעתיד.

Karel Liebstein.

## מחיי חפץ דומם (סיפור)

אני מבקש להסב תשומת ליבו של הקורא לנושא, שקוראים לו "ספר".

כל מי שישמע את המילה הזו יתאר לעצמו חפץ מלבני, גדול יותר, קטן יותר, עבה או דק יותר, בכריכה עבה ועם הרבה דפים בתוכה, אבל אבל ממש מעטים הם האנשים היודעים לכמה מאמצים, עבודה, תחכום החפץ הזה

נדרש עד שבמשך אלפי שנים הגיע לרמתו של היום. תמיד הייתה וכנראה תמיד תהיה בין אנשים השאיפה להיוודע אודות דבר חדש – שיהיה זו אמיתי או שהומצא. כמובן שלא תמיד הייתה האפשרות שהאנשים היו בקרבה בלתי אמצעית אחד ליד השני, וכך מסרו את הידיעות והסיפורים בעל פה. לכן גם קודם הרי שולחים שליחים שעליהם היה למסור דבר מה, אבל על שליחים אלו היה לעבור דרך ארוכה ובמשך השליחות היו גם שוכחים לגמרי או בחלקם הדברים שעליהם היה למסור, דבר שלעצתים היה מאוד בלתי נעים לכן האנשים (בתנאי שבאותה העת הכתיב היה ידוע להם) רשמו או ציירו בקיצור תוכן הדבר שהם רצו למסור הלאה. קודם חרטו על כלי חרט ישן. אבל כאן גם קרה שהשליחים שברו את הכלי בדרך וכך לא הייתה אפשרות לפענח תוכן המכתב כפי שזה נקרא, ואז סוף כל סוף הומצא חומר, פפירוס, המיוצר מצמח באותו שם. כבר המצרים הקדמונים הכירו את החומר הזה וכתבו עליו במכתבים ובצבעים. את האומנות הזו ירשו מהמצרים היוונים והרומאים. היו אבל מקרים שתוכן המכתבים היה יפה כל כך שגם אנשים האחרים רצו לקרוא אותו וכך נכתב מכתב כזה כמה פעמים וגם הרבה פעמים. כך בעצם נוצר הספר הראשון. הספר הראשון נוצר במיוחד ממכתבים ארוכים יותר. בבבל, אשור, מצרים, יוון ורומא, ועוד יותר מוקדם הסינים, כולם כבר הכירו מתקופות הכי עתיקות את הספר.

אמנם לא היו אלה ספרים בצורתם שאנו מכירים אותם. הבלים והאשורים כתבו את ספריהם על לוחות חימר;

המצרים, היוונים והרומאים כתבו את ספריהם, כפי שכבר נאמר, על פפירוס. היו אלה גלילי פפירוס, מגולגלים בגלילים. לאנשים מסויימים היו הרבה גלילים כאלו ואז הם שמו אותם במדפים, שהוכנו במיוחד למטרה זו, וכך נוצרו הספריות. הספרים נכתבו בכתב יד. מאחר ויהיה לא נוח אם ספר מסויים נכתב

רק בעותק אחד והאנשים האחרים שרצו לקרוא – היו לרומאים עבדים שבכפייה העתיקו את הספרים. מכל ספר היה תלוי שלט קטן עם שם הספר, להקל על חיפושם. במשך הזמן נוצרו ספרים בעלי ערך אומנותי רב. עוד בימי הביניים היו הספרים נכתבים בכתב יד, אולם אלה כבר יצאו בכריכה. זה הייתה התקדמות משמעותית. אולם עדיין היה זה מאמץ כביר לכתוב ספרים בכתב יד. סוף כל סוף, במאה ה-15 המציא הגרמני גוטנברג את הדפוס. זוהי המצאה אדירה שגרמה למפנה גדול בכל העולם המשכיל. האותיות גולמו מעץ והורכבו למילים וקטעים שלמים סודרו לתבניות עם מסגרות מוצקות. האותיות לאחר מכן נמרחו בצבע שחור והנייר שאז כבר הומצא, הונח עליהן. עוד שכחתי לציין כי בימי הביניים כתבו על פרגמן (pergament) שזה היה תוצר מעור חמורים. המצאת דפוס הספר גרמה, שרובה יותר ספרים יצאו במחיר בהרבה יותר זול, כך שגם לאנשים עניים ניתנה האפשרות לרכוש אזה מהם. כמוכן שהייתה כאן השפעה מכריעה על השכלתם של אנשים.

הספר של היום חייב לעבור הרבה מאוד שלבים עד שהוא מוכן לצורה שאנו מכירים אותה. הספר של היום חייב להיות מודפס על נייר משופט, הוא זקוק לסופר שבעצם עליו לכתוב את הספר, הנייר חייב להיות מודפס, ואחר כך חתוך לדפים קטנים יותר ולבסוף הנייר שהספר הודפס עליו חייב לקבל כריכה. הספר נחנך מאוד למען השכלת בני האדם. ישנם ספרים מכמה וכמה סוגים: ספרי לימוד, ספרים לשענו הפנאי, ספרי הדרכה וכד'. סוג מיוחד של ספרים הם העיתונים. אלה לא מסודרים כל כך יפה אבל הם מביאים לנו את החדשות הטירות, ומכאן גם שמם.

כל זה הוא רק קצת ממה שאפשר לכתוב או לספר על ספרים אך אנו רואים מה הכול המילה הכתובה יכולה לספר לנו, וגם אם אנו שומעים אותה לא מחשיבים אותה כל כך.

O. Lebnhart

**על קצת מחוויותיהם כותבים לנו דון הרברט ודר. רוט**

מי הם דון הרברט ודר. רוט? אלה הם 2 גברים שעברו את בית הספר האכזרי של החיים, בלשים 'משופשפים' שוסרים את חייהם על מזבח מלחמה נגד הפושע. פעמים אין ספור נמצאו עצמם בפנים אל פנים של העולם התחתון האכזרי, אך תמיד יצאו וגם מסכנות שערבו להם, הודות לאומץ לבם הנדיר ובלשונות מקצועיות גדולות. בזה הם עזרו בקונטיננט להפטר מכמה וכמה פושעים מסוכנים, שהיוו סכנה מירבית לכל אחד ואחד, ויכלו לגרום להפסקת הרבה שנות חיים רגועים.

אחת הדמויות מסדרת סיפוריהם האמיתיים, כאשר הם חשפו את חייהם למען הצדק ואמונה בחיים טובים יותר, החבר הכי טוב שלהם, בן ארבע הרגלים Vorisek, מגזע טהור מעורב משהו בין כלב תחש מניאטורי לבין כלב מסוג סנט ברנארד. שופע במספר ענק של פירנזים ובעל שיניים תותבות. במצב רוח מרומם הוא לפעמים טועה בין רגלם של אדוניו לבין עמוד תאורת רחוב.

עכשיו כבר תארנו בפניכם את כל הגיבורים שוודאי תעקבו אחר גורלם בציפיה דרוכה והתרגשות, מהעמוד הראשון עד האחרון של סיפורם המוזר. ועכשיו אנו מתחילים בהרפתקה הראשונה: הכחדת כנופייתו של זולו השחור.

ישבנו כמו כל בוקר בחדר העבודה שלנו ברחוב Bose וקראנו את התכתובת של הבוקר. פתאום העין שלנו נופלת על מכתב, בגודל רגיל, הנושא את ההערה: "רשום". דר. פתח את המעטפה וקרא: "אני מוטרדת באופן מתמיד על ידי סחיסות של איזה פושע, החותם על מכתביו 'זולו השחור'. אם אין לכם התנגדות עקרונית, אבקו אצלכם היום אחרי הצהריים."

בכבוד רב, שלכם, Eulalie Konvalinkova

על זולו השחור ידענו הרבה. היה זה פושע שלא נרתע אפילו מרצח נשים או ילדים.

"דוקטור, מקרה זה אנו ניחח לדינו." "כמובן, דון...". אולם יותר מזה לא הספיק להגיד, כי פעמון הבית צלצל.

"נייניו ורישק, רוץ לפתוח!" ורישק פותח את השער ומיד נכנסת לחדר העבודה שלנו אישה לא צעירה במיוחד, ומציגה את עצמה: "אני Eulalia Konvalinkova. אני מקווה כי קיבלתם את המכתב שלי" היא אומרת ומתישבת על כיסא שהצענו לה. הוציאה מהארנק שלה קופסת סיגריות והדליקה וכלאחר יד הופיע בידיה האחת בקבוקון אווה היא רסקה בזריקה בתנופה על הרצפה.

בחדר עלה ריח נורא של גז ואנחנו, עוד לפני שהספקנו לאבד את הכרתנו ראו כיצד האישה קורעת מהפנים של את המסיכה והסירה פיאה נוכרית מראשה, ושקפה שריקה ארוכה. מיד נכנסו לחדר שני גברים, שניהם עם סיגריות בין שפתותיהם, כפתו אותנו והוציאו החוצה. עוש הרגשנו איך שמעמיסים אותנו למכונית ואז הכרתנו אבדה.

(המשך בחוברת הבאה)

תוצאות מבחנים:	
Brumli	x
100	
90	
80	
70	
60	
50	
40	
30	
20	
10	
0	
	Marody
	Kahn
	Lebnhart
	Kotouc
	Ohrenstein
	Kalich
	Metzl
	Polak E.
	Beamt
	Kaufmann
	Fischl
	Feuerstein
ממוצע	Ginz
	Roth
	Brady
	Hartmann
	Taussig
	Hoffmann
	Bienenfeld

**על החינוך היהודי.**

לדבר על החינוך היהודי ולספח אותו – זה נחוץ – לא בגלל שאנו נמצאים בגטו יהודי, איזה מין חברותא יהודית "גורלית". נימוק זה היה יכול להיות קטנוני והוא יעלם עם נפילת חומות הגטוהסיבה האמיתית היא כי אנו יהודים ונשאר יהודים בלי כל תלות באיזה תנאים חברתיים אנו חיים ונחיה בעתיד. דבר שונה כמובן, היא השאלה של תפיסה ומהות היהדות הזו. יש אנשים כאלה שאצלם היהדות היא עניין רגשי שחור, דבר שניתן לכל יהודי לדרך חיים, דבר שיונקים עם חלב-אם. תפיסה זו "מריחה" קצת מגזענות, ומתבטאת למשל בזה פחות או יותר, במודע או בתת מודע, ברגשי דחייה לכל דבר שהוא לא יהודי, שהוא "של הגויים".

תפיסה אחרת היא התפיסה הדתית. לעתים קרובות תפיסה זו משתלבת עם התפיסה הראשונה. גישה אחרת היא גישה מדינית-לאומית, המכוונת להקמת בית לאומי ליהודים או למדינת יהודים בפלשתינה. וגישה אחרת היא לבסוף הגישה התרבותית וחברתית-מוסרית. לכל התפיסות האלו יש את המסורתיות משלהן, בעם היהודי וכל יהודי זכאי לתבוע את המסורות האלו, כמסורות יהודיות מקוריות.

דבר שונה הוא אמנם, לפתור את השאלה, איזו מסורתיות היא הנכונה ואיזו לאו דווקא, איזו מוסרית ואיזו בלתי מוסרית, לאיזו מהן יש הזכות לתקווה שתצדיק עצמה, שתמשיך לחיות בעתיד, ולאיזו מהן יש אות קיין על מצחה, ואלו נועדו להכחידה. את זה אנו היום כבר יכולים לקבוע כמעט בדייקנות, כאשר אנו עוקבים אחר ההתפתחות והמשכיות בהיסטוריה של כלל האנושות. בדיק כך אנו מסוגלים לחשב לאן תיפול אבן, אם אנו יודעים בכמה חזק ובאיזו זווית היא נדקה. אנו גם יכולים להגיד באופן כללי, כי כל המסורות המובילות לייחודיות לאומית, גזעית, דתית ושכבית, הן נועדו מלהתחילה לא לעבור את סף של ההסדר החדש של האנושות לאחר גמר מלחמת העולם השנייה, ומצד השני, תמשכנה לחיות המסורות המלמדות אהבת הזולת, שיוויון של כל בני האדם בלי הבדלים, והמלמדות צדק חברתי לכולם – בלי הבדלים. רק המסורות האלו יעברו את תקופת הרוע של ההווה, הן יתחברו עם מסורות של עמים אחרים, דומות וקרובות ברוח ומוסריות, ואלה יסתעפו ויהפכו לעץ ענק עם צמרת של תרבות ומוסריות סוציאליסטיות, שישרדו זמן רב.

זוהי זווית ראייה ממנה אנו נעריך את החינוך היהודי שלנו עד עכשיו, וממנה נשקול ונעריך את זה מה שילמדו אותנו בעתיד ביוזאיקה ובהרצאות שמסרתן חינוך למועצת היהודות.

מזווית ראייה זו זה מובן מאליו שלמדנו ביוזאיקה אמורים להיות משוחררים לחלוטין מיסודות טכסיות דתית. ומצד שני החינוך חייב להיות חפשי מפוליטיקה, דהיינו משוחרר מכל היסודות שמסרתם לעורר ייחודיות שובניסטית, לאומנית, גזענית ותרבותית. ו-ג) – החומר הלימודי חייב להתרכז ביסודות מסוימים ששמרו על האקסואליות שלהם עד היום ושהן מסוגלים להנשים חיים גם לעתיד הרחוק ביותר. ובאופן מעשי: מקשה מאוד על הנערים שלנו, אם מסבירים להם במשך חודשים ארוכים רק קטעים מסוימים מדברי הימים היהודיים, על זוד, שלמה, ירובעם, ענלק, מואב וכד', אולם מתעלמים באופן מוחלט מהערכת מוסרית וחברתית נכונה של התנ"ך והנביאים בברית הישנה, ששימשו למשל כבסיס לתורתו של ישו, וכיצא בזה בסיס רעיוני ומוסרי לכל התרבות הנוצרית עד לתקופתנו. ובכלל, גם אצלנו קיים לדבות יחס בלתי ניתן לתפיסה כלפי ישו עצמו ולתורתו. רבים אפילו מפתים לבטא את שמו. מגלים כך אותה רמה תרבותית השוררת אצל שבטי גמדים מרכז-אפריקאים, גם עבורם קיים טאבו לגבי מילים מסוימות. רק לעתים רחוקות הגיעו הלימודים שלנו של היוזאיקה מעבר לימי הביניים ואם בכלל הגיעו לימי הביניים, אז הלימודים הוגבלו לתאורים של זוויות האינקוויזיציה הספרדית. עד כמה שהזוויות האלו הן אמיתיות מבחינה היסטורית, להסברים אודותן הייתה משמעות בכך שהם תקפו את רגש המאזינים. אולם האופייני לרוח היהדות, למען הפעלתנות שלה וההומניות שלה – דהיינו למען חיי הנצח שלה – זה לא הסבל, הרפיות והמצוקות. אלה הרי דברים סבילים ואילו לא היה לנו דבר מה יותר מכך, כמה קסנטנים היינו! אבל, ממעמקי ההשפלות האלו, שבכלי ספק מהן נולדה הקשיחות של הרבנים, המוגבלות האקסצנטריות - דתית, גזענית ושכבית. ממעמקי המוגבלות הזו התעלה לגבהים מעל הכוכבים של הומניזם – יהודי בשם ברוך שפינוזה - שהסרט את חומות הפנימיות של הגטוהרוחני, ומתעלם לחלוטין לנדוי והרחקה מהחברה הדתית של בני עמו. בזה הוא הנציח דבר של איבד את האקסואליות שלו אפילו בעת החדשה, דהיינו אפילו עד היום.

הוא הנציח כאן את התכונה היהודית, בת האל-מוות, שאפשר לבטאה במשפט: לשמר בעבודת חיצונית את חופש הרוח! ומה עם הענת החדשה? כאלו היהודים אינם קיימים בה. השתיקה רועמת בה בהסברים על היוזאיקה שלנו. אפילו שדפים רבים בתולדות ימי הענת החדשה של האנושות, יצאו מעיטם של יהודים ונכתבו בדם יהודי, דפים שהם לאו דווקא בלתי משמעותיים לכל האנושות. הידע של תולדות תנועת הפועלים היהודיים, המידע אודות השתתפות תיאורטית וגם פיזית של היהודים בהיסטוריה של תנועת הפועלים הפרוגרסיבית בכלל - ידע כזה בין הנוער שלנו הוא כמעט אפסי ומביש.

למרות שדווקא הדברים האלו (השתתפות אקטיבית וגם פרונטאלית וחלוצית של היהודים בפעל הקידמה התרבותית, החברתית והפוליטית) – לא הסבילות הפסיבית שלנו יוצרת בסך הכל את זה, מה שנותן לגיטימיות והצדקה שניכנס פעם, כחברים מן המניין, לחברת העמים המשוחררים.

V.Eisinger.

**(טבלת הישגים של הנערים [דף מקורי 502] – לא תורגם כאן)**

**חופש או בריאות וטובת הכלל.**

בשיחה שהתנהלה אחרי הצאתו של פולאצ'ק, דובר גם בחופש וביסחון כלכלי במשווה לתפיסה יחסית בלתי ישירה.

אני מבקש להביע כאן את השקפתי בנושא זה. נפרש את עצם התפיסות של חופש ורווחה! מה אנחנו מבינים תחת המכלול רווחה? לאכול לשובע, לשתות לרווחה, לישון, לחילול בחוס נעים, סיפוק מיני, לראות סביבנו רק דברים יפים, צאצאים מוצלחים ומבט קדימה אופטימי. אם נביט על זה כך, אנו רואים כי הדרישות נובעות מהיצרים הבסיסיים: מיצר הישרדות, יצר שאיפה להתבלטות, ויצר מיני. ומה זה אומר? השאיפה לרווחה היא דבר כל כל עתיק בדיק כמו יתק היצרים הבסיסיים. אם כך, זהו לבטח דבר מאוד חשוב ונחוץ. מה אנחנו מבינים תחת המילה חופש? מושג זה קשה מאוד לאנליזה, כי בדרך כלל זהו מושג ההולך כבלתי נפרד מהשאיפה לרווחה. אמנם אם אנחנו נתעמק במושג שנוצר בצורה זו, נראה דבר מה אבסטרקטי, דבר שאי אפשר לסווג בתור יצר עצמאי, ולכן אינו יכול לשמש ככוח מניע בכלל. אז, למה הוא נלחם בשיעבוד, כמעט תמיד במחיר סיכון החיים שלו, למען החופש? טעות, לא בשביל החופש, אלא למען שיפור תנאים חמריים, הקשורים בחופש, לכן הוא נלחם.

האם אתם חושבים כי עבד שיש לו את הרווחה הרצויה לו ייתמרד? בטוח שלא. אז איך יכלה להיוולד מחשבה כזו, על - כפי שאומרים - קרב "למען החופש" ? במערכת הפאודלית היו המושגים "משועבד" ו-"מונצל" ו-"להיות חופשי", ו-"לנצל" – זהים. והעם, כאשר העול נעשה כבד מנשוא, התמרד ורצה להשתחרר, למען שלא ינוצל יותר. עם המושג חופש על שפתיים, יצאו המוניים מצויידים בנשק, להלחם ולשרוף ארמונות של המנצלים. גם המהפכה הצרפתית הגדולה נלחמה עם שיר החופש על שפתיים. כך עברה השאיפה של בני האדם לחופש למלחמות דמים, ואמנם לא היה זה דבר אחר אלא אמצעי לממוש הרווחה. וכאשר כעת בברית המועצות למען אבטחת רווחה חומרית, מצרים את החופש של הפרט. ההגבלה וההיצרות לא אומרים דבר, כי חופש הוא רק חלק למען השגת הרווחה. הנושא האבסטרקטי עליו דברתי קודם לכן, לא יכול לשחק בתוך כל זה שום תפקיד.

P.Ginz

הפעמון כבר צלצל שעה שש  
והנורה הכחולה דלקה  
והנורה הכחולה האירה,  
שהייתה תלויה מעל המיטה.

על קיר החדרון הגבוהה  
מדפים יפהפים תלויים שם,  
המדפים תלויי על הקיר,  
הקימה שלנו בשעה שש.

בפרחזור רעש ומהומה,  
ועל הדלת טוק, טוק טוק,  
ותוך שדלת הפתוחה, כמו סערה  
מגיחה המנקה המאושרת.

המנקה עם דלי ומטאטא  
קוראת : "נעליים – להוציא מתחת למיטות!"  
ואחרי כן באה ארוחת הבוקר,  
רק לחם ומריחה בלבד.

ואם יש לך עדיין A.V.R  
ומה שלום P.S.R  
בעוד רגע יגיע דר. קראל,  
אתה כבר לא תדע, איך הלאה.

עכשיו תתאמן, רזן ישר,  
בכדי להגיע הביתה, הדרך מלאת קוצים,  
הדלת נפתחת, דר. קראל נכנס פנימה.  
"מה אתם עושים?! כך הלאה זה לא יילך!"

הרופא כותב את הדו"חות  
הם עושים אתנו ניסויים.  
עוד הצטננות תחסוף כאן,  
בזבו זמן יקר רב.

והוא – לפנינו קפוז ייקפוז,  
ואנו אחריו צעד אחר צעד.  
מנסה את הרפלקסים שלנו,  
האם מישוהו ישתחרר.

בזה נגמר ביקור דר. קראל,  
אם לא הולכים הביתה, נמתין לפעם הבאה.

H.Stern (לפי שירו המפורסם של K.J.Erben - משורר צ'כי)

## ש נ ו ר ר .

פפא או פטר קיבל חבילה. העביר אותה לדרגש שלו ובציפייה מתוקה לדברים טובים שבה, החל להסיר בחיפזון את העטיפה. בינתיים נוצר סביבו מעגל שלק  
קבוצת נערים, העוקבים בסקרנות אחר מעשיו, ומקווים בסתר ליבם, שגם הם לא ייצאו מהעניין בכיס ריק. בינתיים האריזה הוטרפה ופרנסה או פטר מתחיל  
לפרק כל פריט ופריט מתוך החבילה, מניח אותם על המיטה. קמח, סוכר, עוגיות, עוגת חג המולד, לחם, בצל וכד', תוכן רגיל של חבילות "בינוניות-  
טובות". פרנסה מרגיש את המבטים המצפים של הנערים ואף כי שהחבילה עוררה בו די הרבה רגש קמצנות (דבר שהוא אפילו לעצמו לא יודה בו) בכל זאת  
מוצאת בו תכונת הנדיבות שלו. הוא מחלק מספר עוגיות, וכמה קוביות סוכר. כמוכב, הנערים מקבלים זאת, כי בעצם לשם כך הם חיכו כאן. לאחר מכן  
החבילה נארזת מחדש ומסודרת מונחת במדף. מעגל הנערים מתפזר כל אחד לדרגש משלו. כל זה נצפה על ידי נערים בדרגשיהם, אותם הנערים שגאוותם לא  
הרשתה להם להצטרף לממתנים, ואלו כעת מתחילים שיח ביניהם, בערך כזה: שנוררים עלובים, אני לא יודע, אבל לו הייתי רעב מאוד, מאוד, לא הייתי  
מסוגל לדבר שכזה! כן, כן, לפחות לו היו עושים את זה אלו שבאמת זקוקים. אבל החברה האלו הם תמיד אותה החברותא! כך ובדומה לכך מדברים  
ביניהם אלו – כפי שנאמר - לא משתייכים לקבוצת ה"שנוררים". אינני זוכר כבר כמה פעמים הייתי עד להצגה זו או דומה לזו וכתוצאה סיכמתי לעצמי את  
השקפתי בנושא זה. לפי דעתי ובמצפון הכי נקי אני נאלץ לשפוט לחובה את השנוררים האמורים, כי התנהגותם היא הניגוד המוחלט לדמותו של הנער ההוגן  
המצטייר בראשי. אני יודע היטב, שאלו שבאמת טובלים מרעם אמיתי, אלו לא מתנהגים כך! אולי הם מתביישים בו. מה שיותר גרוע מכל כשוראים את אלו  
שלפי תנאי טרדיון יש להם באופן ממוצע מספיק מכל, ואלו מצפים לדבר מה מהחבילה של חברם. אני יודע כי תהיה זו קלישאה לו אמרתי שצריכים להתחלק  
עם אלו שבאמת אין להם דבר. היה זה שטותי לדרוש ממישהו, לתת מהדברים שלו. זה טבעי, אף אחד מאיתנו לא היה עושה את זה, גם אני לא, וגם אף אחד  
מחברינו. אין לשפוט את זה וכפי שכבר אמרתי זה טבעי. אבל בכל זאת אני אומר: "במקום להתחלק עם אלו הומדים סביב במעגל ויש להם מספיק, מוטב  
שלא אחלק שום דבר. את זה מה שאתה נותן לאלו, כאילו היית לוקח מחברים שהם זקוקים באמת. ואם נמצא בעצמנו מספיק רצון חזק על מנת לחלק דבר מה  
משלנו, זכאים לקבל זאת פרט לחברך הטוב, רק אלו הזקוקים לזה. והנסיגון, שהוא המורה הטוב ביותר שלנו אומר לנו, שאלו שבאים בעצמם, אלה לא הם,  
הזכאים.

K.Kotouc

## תוך שירו של Goethe

פסגות ההרים  
ישנות בשקט  
צמרות העצים  
חולמות דוממות,



בקושי רב אתה חש נשימה .  
השקט השתרע ביער.  
המתן, גם אליך הוא יגיע  
בחלומות הנצח.

K.Kotouc

### סיפור אחד ביוהערביים.

יש לי מכר אחד – שאלוהים יתן לו תהילת נצח – בן אדם די טוב, אולם יש לו יתרון גדול אחד. פעם, כלומר, הוא התוודה בפני, באופן אינטימי ביותר, שיש לו ..... דוד בגסטאפו. נו, משפחה כזו אין לכל יהודי, אסור לי לקלקל את היחסים שבינינו. אחרי זמן מה שוב עלה הנושא של הדוד על הפרק .

- אז מה קורה עם הדוד שלך ?
- אני, כלומר, התבלבלתי, הוא היה אצל ה-SS.
- וזה הרי הבעדל, הלא כן ?
- נו... הגסטאפו זה הרי ה-SS בלבד אורחי.
- לא הייתי אומר זאת.
- נו, אבל הרבה אנשים חושבים כך.
- ומה הוא עשה שם ?
- היה שם האחראי ליד המכוניות.
- איך ?
- נו, הוא היה מנהלם של האנשים שעשו שם סדר וניקיון.

אבל הוא קיבל את שכר ה-SS וגם תעודה לחשמלית.

- אז... הוא היה יהודי ?
- נו, מה חשבת ?
- חשבתי שהוא גרמני.
- לך, תעשה פוליש לפה שלך !

פתאום נשמע קול מאחד הדרגשים :

- תדאג לי לאיזו סבתא אצל הגסטאפו.
- הרי זה יותר טוב מאשר להיות בעל סוס.

Vox populi (קול מהעם) :

- שמעתי שמקטינים את ההקצבות של שבולת שועל. אז מה תזלול ?
- אבל, Pidloooo !
- האחיון של ה-SS :
- מספר הסוסים היום אותו דבר כמו לפני שנה.
- דאג לי לאיזו סבתא אצל הגסטאפו
- נו, זה תמיד יותר טוב מאשר להיות בעל סוס.
- אני דווקא לא הייתי אומר זאת. מה אתה מעדיף, שמיןץ? (מילה לא מוכרת, כנראה סלנג) סוס, או סבתא בגסטאפו ?
- נו, אבל הרי אתה בעצמך סוס !
- אבל הרי שאני לא יכול להיות סוס, לא כן ?
- זה היה טוב, את זה נכתוב בעיתון !

J.Bruml

### אימת הסבוע:

“כאשר לידך שוכב מישהו וגוסס, אתה מרגיש באושר עילאי.”

Schneier

Kominas

“מה, אני לפעמים מדביץ !?”